

VRIJHEID

Lesbrief voor Voortgezet Onderwijs, onderbouw/bovenbouw

Inleiding

Vrijheid is een begrip dat iedereen kent. Maar wat betekent vrijheid eigenlijk? Hoe ziet vrijheid er voor jou uit? En betekent vrijheid voor iedereen hetzelfde? In deze les ga je hiermee aan de slag.

Hieronder staan twee gedichten om deze les mee te beginnen.

- In de onderbouw lees je het gedicht *Vrijheid*.
- In de bovenbouw kan het gedicht *Zonder handen, zonder tanden* gebruikt worden.

Vrijheid

Is er dan geen vrijheid.
Ben ik niet op de juiste plaats?
Ben ik verdwaald,
want ik snap het niet,
wanneer je zegt dat het niet kan.
Wanneer mijn hoofddoek een kopvod is
en mijn boerka een bivakmuts.
Ik blijf maar zoeken naar het juiste adres,
maar zij zijn ook niet van de partij.
Het was goed, zei je.
Je schreef het voor me in de wet.
Ik moest ergens in geloven,
en nu kan ik niet eens naar bed.
Ik blijf zoeken naar een plek,
het heet vrijheid,
maar ik ben de weg even kwijt.

Imtiyaas Gutale

17 jaar

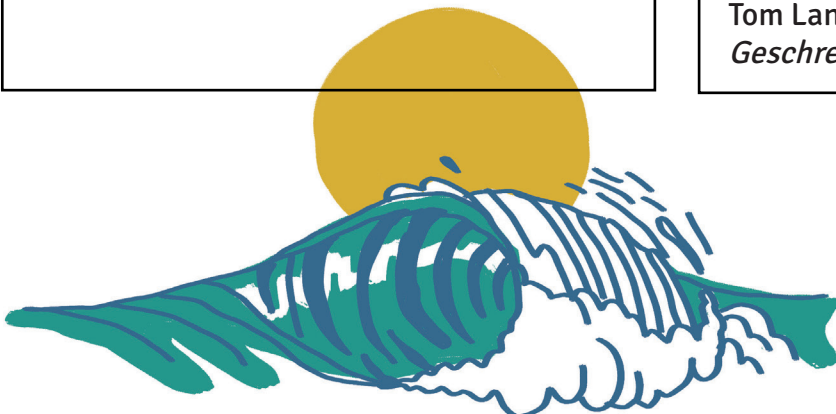
Uit: *Doe Maar Dicht Maar 2018*

Zonder handen, zonder tanden

Geen woord zo vrij als vrij.
Het weert wat men verbiedt.
Smetvrij, vetvrij. Kogelvrij.
Maar wat is dan 'gastvrij'?
(Ontdaan van vreemdelingenwaan?)
En vogelvrij: een doel, een straf?
Of een verzuchting op een graf?
Hier ligt hij:
Eindelijk vrij.
Geen woord zit zo gestoord vol zwijnerij.
'Vrije jongen, vrije liefde, vrije handel.'
En toch loert overal ook angst voor vrije val.
Geen woord bekoort zozeer
Voor wie het hoort,
Geen woord vermoordt zoveel
Van wie er niet bij hoort
Vrij –
wij?
De lucht is vrij,
De vraag is vrij.
De vrijheid niet.
Ze lonkt en vrijt.
Maar zij ontschiet.

Tom Lanoye

Geschreven voor de Poëzieweek 2019



OPDRACHT

Lees het gedicht hardop in de klas en bespreek het hierna gezamenlijk. Gebruik onderstaande vragen voor het gesprek. Geef elkaar de ruimte om hardop na te denken over het gedicht, stel vragen en denk met elkaar na over een antwoord.

- Wat raakt je in dit gedicht?
- Wat bedoelt de dichter met dit gedicht? Hoe weet je dat?
- Wat vind je vreemd aan het gedicht?
Heeft iemand hier een antwoord op of een verklaring voor?

Vrijheid

Bespreek de betekenis van vrijheid met de klas.

- Wat is vrijheid voor jou?
- Is het iets waar je recht op hebt? Of wat je nodig hebt?

Schrijf steekwoorden uit jullie gesprek op het bord.

Wat is vrijheid voor jou?

1. Zoek nu op internet naar de definitie van vrijheid.
Je zult zien dat er verschillende bronnen zijn die hierover schrijven.
2. Welke omschrijving spreekt jou het meest aan? Hoe komt dat?
3. Denk je dat de omschrijving die jou het meeste aanspreekt ook anderen aan zal spreken?
Waardoor wordt dat bepaald volgens jou?
4. Zullen er ook mensen zijn die zich niet goed in jouw omschrijving kunnen vinden? Hoe komt dat?



OPDRACHT

Gebruik je zintuigen

Je kunt dingen of ervaringen in een gedicht goed omschrijven aan de hand van zintuiglijke ervaringen: hoe voelt, ziet of ruikt iets?

In het gedicht hieronder zie je hoe de dichter de woestijn omschrijft op basis van zintuiglijke ervaringen.

Woestijn

Verzengende, alles verbrandende hitte
Ik dein op de golven van de warmte
als een schip op de golven die hier nooit zullen zijn
Mijn voeten verbranden in het ruwe en toch
zo fijne, warme, hete, kokende zand
zo ver het oog kijkt en nog vele malen verder
Ruwe, zachte, scherpe, stompe, felle vormen
Wat is echt? Overal golven, golven zand
Het zand, de woestijn van mijn gedachten

Arthur van den Bergh

13 jaar

Uit: *Doe Maar Dicht Maar 2016*

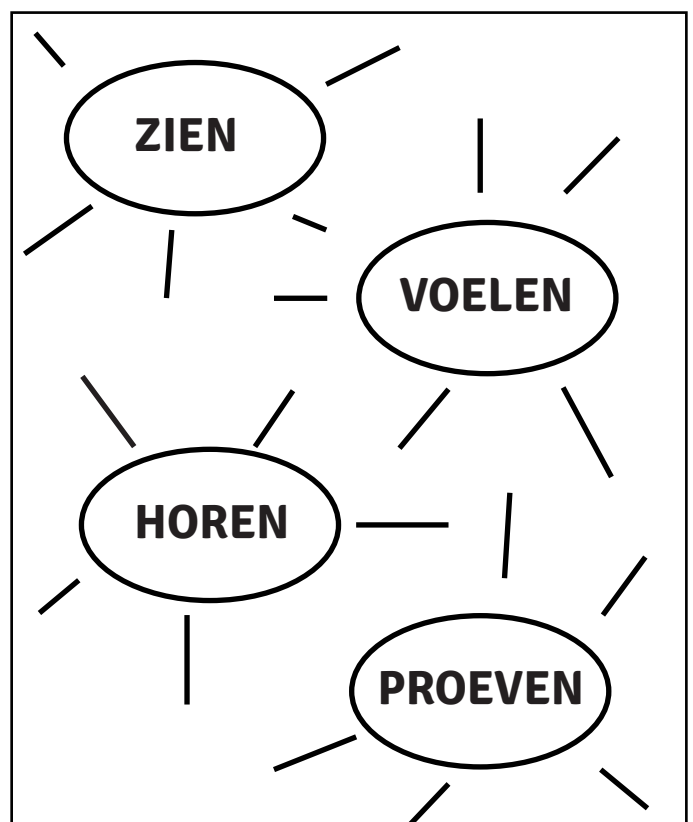


Nu je hebt nagedacht over hoe je vrijheid zou omschrijven, gaan we een stapje verder.

Je gaat je zintuigen gebruiken om vrijheid te omschrijven door de vragen hieronder te beantwoorden.

Geef bij iedere vraag zoveel mogelijk antwoorden.

Gebruik hiervoor het werkblad hieronder of neem dit over op je papier. Zo ontstaat er een mindmap met zintuiglijke associaties bij het woord vrijheid.



WERKBLAD

1. **Wat zie je als je aan vrijheid denkt?**
2. **Hoe voelt vrijheid als je het zou kunnen aanraken?**
3. **Hoe klinkt vrijheid?**
4. **Hoe proeft vrijheid?**

Tip: gebruik beeldspraak bij het schrijven van je gedicht. Denk bijvoorbeeld aan vergelijkingen als groen als gras, guur als de wind, etc.

WERKBLAD

Schrijf je gedicht

De zintuiglijke associaties bij vrijheid ga je gebruiken om een gedicht te schrijven over het onderwerp vrijheid.

1. Kijk naar je mindmap bij de zintuigen. Kies één zintuig dat eruit springt of maak een combinatie van zintuigen die elkaar goed aanvullen.

2. In je gedicht omschrijf je wat vrijheid voor jou betekent aan de hand van de zintuiglijke associaties die je hebt opgeschreven.

Kijk op de website van het Poëziepaleis voor meer tips om te dichten.

De gedichten die zijn geschreven kunnen via de website van het Poëziepaleis ingestuurd worden voor de dichtwedstrijd Doe Maar Dicht Maar.